

Rok 2010 stał się momentem przełomowym we wspólnej historii Muzeum Narodowego w Krakowie (MNK) i Kolekcji Czarторыskich. W styczniu tego roku Zarząd Fundacji Książąt Czarторыskich podjął decyzję o zamknięciu Muzeum Czarторыskich na czas zaplanowanego przez siebie remontu pałacu przy ul. św. Jana 19. Równocześnie tenże Zarząd rozpoczął kolejny, bodaj ostatni już etap realizacji przygotowanej blisko dziesięć lat wcześniej strategii, mającej na celu zupełne oddzielenie Kolekcji Czarторыskich od Muzeum Narodowego w Krakowie. W poprzednich etapach, na skutek dokonania kilku istotnych zmian w statucie Fundacji, MNK zostało pozbawione wpływu zarówno na bieżące, jak i przyszłe losy Kolekcji oraz na zawartość i kształt przyszłej ekspozycji dzieł w pałacu, po zakończeniu remontu, którego zakresu również nie dane mu było poznać.

Tak więc w dniu 10 stycznia 2010 roku publiczność mogła po raz ostatni odwiedzić galerie urządzone na początku lat osiemdziesiątych XX wieku przez kustoszy Muzeum Narodowego w Krakowie. Zarząd Fundacji oznajmił również, że w odnowionych galeriach nie będzie miejsca dla dzieł malarstwa i rzeźby, należących do Muzeum Narodowego w Krakowie, a dokupywanych przez tę instytucję dla uzupełnienia Kolekcji Czarторыskich.

Osobnym, nadzwyczaj niepokojącym zjawiskiem stały się sygnalizowane od czasu do czasu przez Zarząd pomysły rozdzielenia Kolekcji oraz wyprowadzenia niektórych jej elementów poza Kraków, a także oddzielenia jej części muzealnej od biblioteki i archiwum.

Wszystko to stało się powodem, dla którego kolejny tom „Rozpraw MNK” postanowiliśmy poświęcić właśnie Kolekcji Czarторыskich. Historia tego zbioru, jak i powstania Muzeum Książąt Czarторыskich w Krakowie, jest znana i dobrze opisana w literaturze. Badań i opracowania wymagają za to nowsze dzieje Kolekcji, funkcjonującej przez sześćdziesiąt lat jako Oddział Muzeum Narodowego w Krakowie. Istotną częścią tych opracowań winna się stać ta część historii zbiorów, którą rozpoczęło utworzenie przed dwudziestu laty „Fundacji Książąt Czarторыskich przy Muzeum Narodowym w Krakowie”. Na początek – do niniejszego tomu załączamy skrótową „Informację”, przygotowaną w lutym 2011 roku, kiedy to pałac Czarторыskich został opróżniony, a zbiory wypożyczono innym instytucjom na okres prowadzenia prac remontowych. W „Informacji” zawarto nigdy dotąd nie publikowane dane, w tym także dotyczące finansów, na temat działań Muzeum Narodowego w Krakowie wobec powierzonej jego opiece Kolekcji – zarówno w odniesieniu do dzieł, jak i nieruchomości. „Informacja” dotyczy głównie czterdziestu lat (1950–1990), kiedy to w niełatwych czasach PRL Muzeum Narodowe w Krakowie w pełni samodzielnie i odpowiedzialnie opiekowało się zbiorami. W roku 1991 sytuacja uległa zmianie, gdyż to utworzona wówczas Fundacja miała – zgodnie ze statutem – przejąć część tych obowiązków.

Czwarty tom „Rozpraw MNK (Seria Nowa)” ukazuje się w roku 2011, w którego połowie, w lipcu, doszło do niezmiernie istotnego przełomu w opisywanych tu stosunkach obu instytucji – Muzeum Narodowego w Krakowie i Fundacji. Po niemal dziesięcioleciu intensywnych działań Fundacji, zmierzających do całkowitego oddzielenia się od MNK (do pewnego stopnia zresztą uwiecznionych powodzeniem), nastąpił zupełnie niespodziewany powrót do bardzo ścisłej unii i współpracy. Jesteśmy jednakże dzisiaj na samym początku rozpoznawania sytuacji, opracowywania regulacji prawnych, a także wypracowywania modelu współżycia w przyszłości. Rozumiemy więc, że za pewien czas niniejszy tom „Rozpraw” zostanie uzupełniony o nowe opracowania, dotyczące wspólnej sześćdziesięcioletniej przeszłości oraz dalekosiężnej przyszłości tej jednej z najcenniejszych polskich kolekcji, powierzonej najstarszemu narodowemu muzeum.

Zofia Gołubiew
Dyrektor Muzeum Narodowego w Krakowie